

CON KHƯỞU SỔ LÔNG

Tạo hóa cho loài chim đôi cánh là để bay, nhưng trong trời đất này có biết bao con chim không được bay. Nhà tôi cũng có một con, con Khướu, được nuôi trong lồng. Nó được nuôi trong một cái lồng tuyệt đẹp, cái lồng tre nổi tiếng của Lạng Sơn. Mái lồng như mái đình, quanh lồng được chạm trổ theo hình hoa văn, trong lồng có ba cái lọ sứ Tàu để đựng thức ăn thức uống. Cái lồng được treo dưới mái bên mảnh vườn treo trên nhà. Nếu những con chim khác biết được không thể không ganh tị với nó. Quanh nó là cây cảnh với phong lan, không mưa không nắng, nhưng vẫn nhìn thấy khoảng trời mênh mông qua mảnh vườn. Nó như sống trong cảnh thần tiên, thức ăn thức uống đủ đầy, chỉ có hót thôi.

Con Khướu nhà tôi không đẹp như họa mi hay sơn ca, so với con cuống nó cũng không bằng. Lông một màu đen, trên đầu có một cái chóp trắng, trông nó như một lão già lụ khụ lúc nào cũng đội kết. "Đừng thấy vậy mà chê. Nghe nó hót rồi biết". Ông bác tôi vốn là người chơi chim, mang nó từ quê lên cho, bảo vậy. "Tao chọn rồi, chim trong nhà, nó là con hót hay nhất". Đúng như lời của ông bác, tiếng hót của nó vừa vui vừa xao xuyến. Những buổi chiều mệt nhọc từ ngoài đời trở về, ngồi trên mảnh vườn nghe nó hót, lòng bỗng thấy thanh thản, thấy gần với trời đất.

Con Khướu nhà tôi chỉ biết hót chứ không biết nói. Và tôi cũng không thích dạy cho nó nói. Bởi vì những con chim biết nói, đều vô nghĩa, nó chỉ biết nhái lại từ ngữ của người chứ không nói được tiếng nói của con người. Tôi đã gặp một con quạ biết nói ở làng quê. Khi có người bước vào nhà, nó hỏi:

- Ai đó?

Nghe mà giật mình, giọng nó trầm như giọng một lão già từ dưới mộ vọng lên. Tôi cũng gặp những con chim nói tục theo lời dạy của trẻ con.

Thật đáng sợ những người nói mà không biết mình nói gì, không phải nói mà lặp lại tiếng nói của người khác. Hãy nói tiếng nói của mình Khướu ạ. Hót đi!

Con Khướu nhà tôi lại có một biệt tài. Mỗi lần tiếng đàn piano từ dưới nhà vang lên thì nó xòe cánh, nó múa, nó hót hòa theo. Cái dáng lụ khụ của lão già đội kết bỗng biến đâu mất, cũng cái màu lông đen tuyền ấy mà sao thấy nó lộng lẫy như một vũ nữ trước ánh đèn sân khấu. Lúc ấy, cả nhà đều chạy lên vườn, vây quanh nó.

Con Khướu là niềm vui của cả nhà. Có lúc không còn nhớ nó xuất xứ từ đâu, nó như có mặt cùng một lúc với mọi người, như một thành viên chính thức trong gia đình, không thể thiếu.

*
* *

Một buổi chiều tôi đi làm về, thằng út tôi, tám tuổi, đón tôi từ ngoài cổng, vừa thấy tôi nó dang hai tay vừa chạy xô tới vừa la:

- Ba ơi! Chim bay rồi.

- Cái gì?

- Chim bay rồi!

- Chim nào bay?

- Con Khướu nhà mình đó, nó sổ lồng, nó bay mất rồi.

- Thiệt sao?

- Thiệt!

Tôi chạy vào nhà, bước một bước hai ba bậc thang, lên mảnh vườn treo. Thật vậy, chỉ còn có cái lồng không. Ngày ngày mỗi lần tôi bước vào mảnh vườn, lần nào nó cũng cất tiếng hót chào tôi. Tôi ngồi phịch xuống ghế, nhìn cái lồng không. Cái lồng trống, lòng tôi cũng trống.

Sáng nay, thằng lớn của tôi - 15 tuổi, lúc cho nó ăn đã sơ ý mở hết cửa, thế là nó vù đi. Thằng lớn tôi vừa nghe "vù" qua tai là nó quơ tay ra chụp, nhưng chỉ giữ lại trong tay một chiếc lông, còn con Khướu thì đang cánh bay thẳng lên bầu trời như một mũi tên.

Suốt đêm đó, cả nhà ai cũng thấy thiếu vắng. Không ai buồn lên mảnh vườn treo nữa.

Nửa đêm, thằng út tôi giật mình khi trời đổ mưa. Nó cứ trần trố thao thức, rồi thì thào:

- Ba ơi! Trời mưa lại có gió nữa, con Khướu bay đi, nó có sao không ba?

- Chim thì phải bay. Chim bay thì có gì phải lo. Con ngủ đi.

Buổi chiều hôm sau, trời vừa chạng vạng, bỗng có tiếng hót của con Khướu vang lên từ trên vòm lá cây sao trước nhà.

Con Khướu về. Cả nhà reo lên. Ngược cổ nhìn lên, không ai thấy, chỉ nghe tiếng hót. Nghe tiếng hót buồn thảm của nó, tôi bỗng nghĩ đến những đứa con bỏ đi hoang, hối hận trở về nhưng không dám vào nhà, cứ thập thò trước cổng.

Chiều hôm sau, con Khướu lại về, lại hót trên vòm lá.

Thằng lớn nhà tôi mang cái lồng ra, treo trên cành cây ngoài trời, nhử nó.

Cả nhà người nào cũng tìm một chỗ núp. Người nào cũng hồi hộp. Thằng lớn của tôi, hai tay giữ lấy sợi ny lông từ cái cửa lồng chuyền xuống, cứ rung rung.

Trên vòm lá, con Khướu vẫn hót, hót rồi ngưng, ngưng lại hót. Khi tiếng hót vừa dứt, từ trên vòm lá con Khướu buông cánh sà thẳng vào lồng. Cửa lồng sập xuống. Từ các chỗ núp, cả nhà vừa lao ra, vừa reo lên, và giành nhau bung cái lồng.

Cái lồng với con Khướu lại được treo lên chỗ cũ. Cả nhà lại ngồi quanh nó, nghe nó hót, quên cả buổi cơm chiều. Một con sói lông bay đi rồi lại quay về là điều ít có, nên không thể bàn cãi. Nhà tôi mỗi người có mỗi ý khác nhau:

Nó quen với cái lồng.

Đúng.

Làm sao nó kiếm được cào cào như ở nhà.

Không cào cào thì sâu bọ, chắc không phải vậy đâu.

Cuối cùng, thằng út tôi nói:

- Nó nhớ nước đường đó ba.

Cả nhà rộ lên tán thành nhận xét của út:

- Đúng!

- Đúng!

Trong ba cái lọ sứ Tàu đựng thức ăn cho con Khướu có một lọ là cào cào, châu chấu, còn hai cái lọ kia là một lọ nước đường và một lọ nước thường. Nuôi chim bằng nước đường là một bí quyết của nghề nuôi do ông bác tôi truyền lại.

Có ý tán thêm:

- Nó ghiền nước đường như người ta ghiền rượu, ghiền bia vậy. Phải không mày, Khướu?

Riêng tôi, tôi nghĩ khác nhưng không nói. Nói đến tự do, người ta thường nghĩ đến đôi cánh. Khi nói đến đôi cánh người ta thường nghĩ đến tự do, đôi cánh với tự do như đồng nghĩa. Con Khướu này, đôi cánh của nó đã dang ra mênh mông trên bầu trời tự do rồi, sao nó lại khép cánh trở lại cái lồng nhỏ hẹp này. Có lẽ cái lồng này đã giam hãm đôi cánh nó quá lâu, khiến cho đôi cánh nó chới với và cái lồng ngực của nó bị ngột thở trước cảnh mênh mông của trời đất. Có lẽ nó bỗng thấy cô đơn, bỗng thấy mình quá nhỏ bé giữa bầu trời?

Và nó trở về lồng, lại hót.

*
* *

Một lần thằng con tôi lại sơ ý. Con Khướu lại vù bay. Nó bay đi lần này, cả nhà không lo buồn như lần trước. Bởi đoán thế nào nó cũng quay về. Và đúng như cũ. Thằng lớn của tôi lại treo cái lồng ra ngoài trời. Người trong nhà không còn ai phập phồng nữa, biết chắc là chốc nữa nó sẽ lại sà xuống chui vào lồng.

Chỉ có thằng út là vẫn háo hức đi tìm một chỗ núp rình xem, với nó như một trò chơi hồi hộp lý thú.

Trên vòm lá, con Khướu lại hót. Nó hót một chuỗi dài như báo tin, nó đã về. Và từ trên vòm lá nó lao xuống.

Khi nó lao xuống đến lưng chừng thì trên trời bỗng vang lên tiếng hót của một con chim trời. Tiếng hót của con chim lạ ấy tôi nghe thanh thót hơn và cũng dịu dàng hơn, chắc là con chim mái.

Tiếng con chim trời ấy đã cứu con Khướu nhà. Đang lao thẳng xuống vực thẳm của chiếc lồng thì, nó bỗng ưỡn người, dựng ngược đôi cánh xiên thẳng lên cái nền xanh thăm thẳm của bầu trời.

Thế rồi con trước con sau như hai mũi tên đen, đuổi nhau lượn vòng vòng trên tàn cây, vừa lượn đuổi vừa hót.

Rồi từ xa, hai con vụt bay đến nhau, khi vừa đến bên nhau thì chúng dựng cánh, cùng vút thẳng lên trời cao. Rồi xòe cánh, cánh kề cánh nương nhau bay lượn, vừa bay vừa hót. Tiếng hót của đôi chim rộn rã quăn quít như tiếng cười tiếng khóc trong giọng rối rít của đôi tình nhân hàng thế kỷ mới tìm gặp nhau, vừa xôn xao vừa vang động cả trời chiều. Cái vòng lượn của đôi chim mỗi lúc rộng ra, và tiếng hót mỗi lúc, mỗi lúc từ xa cho đến xa...

*
* *

Chiều hôm sau thằng con lớn của tôi lại treo cái lồng ra ngoài trời, đợi con Khướu. Nhưng con Khướu không về trên vòm lá. Thằng con tôi kiên nhẫn, chiều hôm sau lại mang cái lồng ra.

Tôi bảo:

- Thôi dẹp đi. Nó không về nữa đâu.

- Sao vậy ba? - Thằng út tôi hỏi.

Thôi dẹp đi, ba biết nó không về - Tôi nghĩ mà không nói. Lần này nó có đôi cánh của tình yêu, đôi cánh tình yêu đã đưa nó về với cảnh thanh thang của đất trời. Và nó là chim - chim thì phải bay. Chim bay...

28-8-1988